

Hr Jürgen Ligi
Rahandusministeerium

Teie 23.04.2014 1.1-10/5334
Meie 08.05.2014 nr 9 (1)

Arvamus Tulumaksuseaduse, sotsiaalmaksuseaduse ja Eesti Kultuurikapitali seaduse muutmise seaduse eelnõule

Esmalt suur aitäh, et pärast aastaid arutelusid lõpuks eelnõuni oleme jõudnud. Esitame järgnevad kommentaarid tulumaksuseaduse muudatustele eelnõu punktide kaupa, millest enamik on teile ka teada varasemast ning meie kohtumisest 6. mail 2014 maksupoliitika osakonna ning Maksu- ja Tolliameti esindajatega. Kuna sel viimatisel arutelul ei õnnestunud ajanappuses kõiki aspekte küllaldaselt avada, peatume mõnel põhimõttelisemal probleemil pikema põhjendusega. Konkreetsed ettepanekud on leidmise hõlbustamiseks alla joonitud.

4) paragrahvi 11 lg 2 punkt 2

Uue sõnastustega ei lahendata kogu maksusoodustuse korra põhimist probleemi ehk heategevuslikkuse mõiste ebaühtlast ja eluvõõrast sisustamist maksuhalduri poolt. Eelnõu esimene häda seisnebki sõna "heategevuslik" üldse alles jätmises, kuigi seletuskirjaski on mainitud, et sõna tavatähendus (abi puudusekannatajatele) on vastuolus TuMSis püütava mõttega. Tegu oli algusest peale *charitable* ebaõnnestunud tõlkega, mis Eesti kontekstis ei võrdu heategevusega. Õigem oleks jätta alles vaid sisulised kriteeriumid selle kohta, mida me tegelikult reguleerida üritame ja loobuda sõnadest, mille tavatähendus ja seaduses mõeldud eesmärk on jätkuvalt konfliktis.

Enamat segadust lubab ka sõna "kasum" asendamine sõnaga "tulu", mida ei tohiks nimekirja kantav ühing taotleda. Kehvad on tõtt-õelda mõlemad, kuna tulu on veel laiema tähendusega, sealjuures edasistes sätetes ja seletuskirjas räägitakse aga kitsamast majandustegevuse kaudu saadavast tulust. Sõnakasutus peaks olema läbivalt ühetaoline, kui mõeldakse sama asja.

Parem polnud ka senikehtiva sõnastuse "kasum", kuna esiteks ei saa vabauhendused kasumit taotleda/jaotada (nagu viidatakse õigesti ka seletuskirjas) ja mõistel puudub ses kontekstis funktsionaalne tähendus. Teiseks võib nii ettevõtlusega (majandustegevusega) tegeledes kui ka muidu mittetulundusühinguski n-ö kasumit taotleda, kuna kahjumlikult tegutsemine ei ole kuidagi rohkem avalikes huvides – arendamist vajavad ka teenused ja organisatsioonid, katmist projektide omaosalused ja püsikulud. Küsimus taandub ju ikkagi sellele, kuidas nimekirjast välistada vaid need ühinged, kellele on ettevõtlustulu teenimine peamine või eraldiseisev eesmärk. Raske on samas loogilist põhjendust leida, miks peaks keegi tegelemagi erahuvides äriorganisatsiooni vormis, kus kasumit ei saa jaotada ehk tundub kogu see hirm eluliselt põhjendamatu.

Veelgi problemaatilisem on sättesse uue määratlemata õigusmõiste "üldkättesaadav" lisamine. Õiguses kasutatakse seda mõistet harva ja ka siis tasuta teenuste või pigem informatsiooni kohta. Seletuskirja järgi mõeldakse selle all üldiselt või vähemalt väga laialt, keskmisest madalama sissetulekuga inimesele kättesaadavat teenust. See tähendab aga maksusoodustuse korras põhimõttelist muutust, mis ei vasta absoluutselt eesmärgile heategevuslikkuse mõistet laiemalt ja paindlikumalt sisustada.

Kui võtta keskmisest madalama sissetulekuga inimesena mediaanväljamaksest (mullu 580 eurot) vähem saaja, võib pikema analüüsita eeldada, et niisugune inimene ei saa omale lubada erilisi kulutusi haridusele, kultuurile, spordile või muule meelelahutusele, mida pakub valdav osa nimekirja kantud teenuseid osutavatest organisatsioonidest. See tähendab põhimõtteliselt, et plaanis on suurem puhastus nimekirjas, mille vajadust ega kava Vabariigi Valitsusele esitatud analüüsist ja kontseptsioonist ei leia. Kui seda pole plaanis, vaid uut lähenemist rakendada vaid uutele taotlejatele, on tegu aga ebavõrdse kohtlemisega.

Oluline on ka meeles pidada, et hulk vabauhendusi osutab ka avalikke teenuseid, näiteks on suur osa spordialasest huviharidusest, aga ka kultuurialasest jms tegevustest järjekindlalt omavalitsustelt vabauhendustele üle antud ning väga väikese sissetulekuga inimesed ei saa omale ka kõiki avalikke teenuseid lubada. Tehes vabauhendustele lisaraha hankimise ehk hindade allhoidmise veel keerulisemaks, raskendab maksupoliitika lõpuks avalike teenuste kättesaadavust, ehkki eesmärk tundub vastupidine.

Me ei väsi kordamast, et ühiskonna sektorite vahelised piirid muutuvadki üha hägusamaks ja kodanikuühiskonnal ongi nii avalikku võimu täiendav kui asendav roll. Maksupoliitikaga ei ole võimalik ega tohikski ühiskonna loomulikule arengule vastu seista, kus teatud ülesandeid täidavad need, kes teevad seda kõige paremini, kaasates ka eraraha.

Plaan hakata hindama teenuste üldkättesaadavust eeldab haldusaktide põhjendamisel metoodilist lähenemist maksuhalduri poolt, nõudes küllap erinevat lähenemist rikkamates ja vaesemates piirkondades, hinnates ka iga taotleja tegevusalal turuolukorda, konkurentsi jmt. See ei tundu kuidagi proportsionaalne, ammuugi maksuhaldurile jõukohane tegevus. Eelnõu ja seletuskirja praegune hoiak ei tundu võimaldavat arvesse võtta ka ühegi kauba-teenuse olemust, selle pakkumiseks vajalikke kulutusi ning muid rahastusallikaid, vaid kavas on hinnata üksnes maksumust lõpptarbijale. Erinevad kaubateenused ongi ju aga eri hindadega ning nimekirja tunduksid edaspidi sobivat – ehk oleksid ühiskonnale kõige vajalikumad? – vaid odavaimate asjade pakkujad.

Seonduvalt tekib ka küsimus, kas eelnõuga ikkagi püütakse eemalduda mõttest, et maksusoodustus on üksnes heategevuseks ja puudusekannatajate abistamiseks. Lõpuni loogiline poleks seegi – vabauhendused ei tegele üldjuhul heategevusega nii, et müüvad kaupu-tooteid väga odavalt, sest puudusekannatajad ei jõua ju millegi eest maksta. Seega ei saa toodete-teenuste eest maksjad ollagi toetatav sihtrühm, mistõttu pole mõistlik nõuda ka hinnakontrolli.

Millist eesmärki saaks nii robustne idee küll teenida, on kokkuvõttes võimatu mõista, aga kui autorid endale kindlaks jäävad, tuleb seletuskirjas nii ulatuslikku muutust palju põhjalikumalt selgitada ja esitada kaasnevate mõjude analüüs.

Seni on nimekirja kandmisel olnud praktikas üldjuhul teistsugune tingimus – kui vähemkindlustatuile tehakse soodustusi, on n-ö heategevuslikkuse nõue täidetud. Seletuskirjast ei ilmne, kas see hoiak püsiks või seataksegi palju karmim piirang, mida võib praegu pigem välja lugeda. Kui piisaks soodustustest, võiks nõnda ka seletuskirjas väljendada. Keskmisest madalama sissetulekuga inimeste kaudu üldkättesaadavuse selgitamine on aga täiesti teistsuguse eesmärgiga ning laseks maksuhalduril edasi ebavõrdselt kohelda eri teenuse osutajaid – pole teadmata, et senises praktikas on näiteks spordiklubisid (ühiskondlik hüve on rahva tervis) leebemalt koheldud kui aga erakoole (hüveks haridusvalikute laiendamine, sh parema avaliku teenuse pakkumine) ja kultuuriasutusi (hüveks rahvuskultuuri säilimine) on nimekirjast tõrjutud. Sealjuures ei saa väita, et sporditeenus oleks oluliselt odavam näiteks kultuuriürituste piletitest.

Kokkuvõttes leiame, et nimekirja koostamise alused läheksid pakutud sõnastusega kõvasti segasemaks, annaksid maksuhaldurile veel laiema kaalutlusruumi mõistete sisustamises ning küsimustes, kus ametil ei pruugi sisulist pädevustki olla, ja tooks palju uusi vaidlusi. Eesmärk oli ju aga vastupidine – suurendada paindlikkust ning õigusselgust ja –kindlust.

Paneme ette loobuda üldkättesaadavuse mõiste kasutamisest ning kaaluda lg 2 punkti 2 järgmist sõnastust: ühing pakub kaupa, teenust või muud hüve peamiselt tasuta või ühiskondliku eesmärgi saavutamise nimel.

Kuigi soovitatud ühiskondliku eesmärgi nimetamine kattuks sisuliselt avaliku huvi mõistega, vähendaks see uute mitmetähenduslike mõistete sissetoomist ning aitaks välistada nimekirjast ühingu, kelle majandustegevuses puudub ühiskondlik mõõde, seadmata samas toodetele-teenustele hinnalagesid. Tõsi on, et mingi üldise hüve suudab tõesti iga ühing oma tegevuse juurde mõelda, ent maksuhaldurile jääb siin edasi kaalutlusruum hindamiseks, kas olulisem on ühiskondlik hüve või majandustegevuse ise.

Plaanitavad muudatused takistaksid ka sotsiaalse ettevõtluse arengut, mida Euroopa Liit on viimastel aastatel jõuliselt propageerinud¹ ning täna valitsuses heakskiidetud väljatöötamiskavatsuse järgi kodanikuühiskonna arengukava 2015-20 sisaldama hakkab.² Näiteks Ühendkuningriigis on leitud, et kriisiaastatel oli sotsiaalsete ettevõtete ellujäämisprotsent kõrgem võrreldes teiste organisatsioonidega.³

Sotsiaalse ettevõtluse soodustamiseks ei ole võimalikki arutleda kategooriates, kas kasu ühiskonnale ilmneb majandustegevuse kõrvaltulemina või mitte, sest rahastusmudel ongi kombineeritud: lisaks toetuste hankimisele on majandustegevus orgaaniliselt seotud ühiskondliku kasu loomisega. Sotsiaalne ettevõtte võib suure osa oma tuludest teenida majandustegevusest, kusjuures eesmärk pole tulu ise ega kasum, vaid selle kaudu mõne ühiskondliku kitsaskoha kestlik lahendamine.⁴ Sotsiaalse ettevõtte tooted-teenused ei pruugi olla ka "üldkättesaadavad", kui mõnd neist osutatakse üldse äriühingutele (nt puuetega inimeste töövahendus).⁵

Kuigi nõustume teile teadaoleva kohtuotsusega, kus heategevuslikuks peeti kehtiva seaduse järgi "igasugust tegevust, kus osalejad ei kata täiel määral kulusid", mis võiks kenasti sobida lg 2 p 2 mõtestamiseks, ei vasta aga seegi päriselt sotsiaalse ettevõtluse olemusele, kus lõpptarbija (kes pole samas sihtrühm, kelle probleemi ühing lahendab) võibki katta kõik kulud ja võimalusel veidi kasumitki toote-teenuse ja organisatsiooni arendamiseks.

7) paragrahvi 11 lg 4 punkt 3

Me ei näe sätte järele üldse vajadust, kuna esiteks ei saa mittetulundusühing MTÜSi järgi oma tulusid nagunii muul moel kasutada kui põhikirjalise eesmärgi täitmiseks, mille alla peab mahtuma ka mis tahes majandustegevus. Teiseks katab lg 2 p 2 nimekirja kantule lubatud majandustegevuse ja samasisuline lisasäte oleks liigne.

§ 11 sisaldab muidugi mitmeid teisigi käske-keelde, mil võib olla kuidagi dotseeriv mõju, ent mida pole õigusliku alusena kasutatud aastaid ühegi ühingu taotluse mitterahuldamisel või nimekirjast välja arvamisel (nt lg 2 punktid 5 ja 6 ehk liigsuured halduskulud, sh töötasud, aga ka lg 4 p 1 ehk mittetegutsemine kooskõlas põhikirjaga). Seadus võiks konkreetse mõttes piirduda niisuguste tingimuste loetlemisega, mis on ka eluliselt usutavad või maksuhalduri poolt kontrollitavad. Viimatimainitud seda ei ole.

8) paragrahvi 11 lg 3 punkt 8

Palume sõnastada esimese lause algus "kes tegeleb peamiselt mingi ...", kuna senine praktika on näidanud, et ka nime poolest kutseorganisatsioonina tunduval ühingul võivad ülekaalus olla avalikes huvides tegevused ning neid on õigusega nimekirja kantud. Praegu pakutav sõnastus välistaks nad mingi kaalumisevõimaluseta, mis pole eluliselt põhjendatud. Hägusaks jääb tegelikult uue sõnastuse taotluski, kuna seletuskiri lubab suuremat paindlikkust ja selgust (lk 10 alguses), tähendades samas lauses aga, et kaalumisevõimalust maksuhaldurile ikkagi ei jäeta. Soovitame sõna "paindlik" mitte nii ohtralt kasutada, kui eesmärk on risti vastupidine, kuna lõpuks ei saa seadusandja tahtest mingit sotti.

13) paragrahvi 11 lg 7¹

Ei saa nõustuda rikkumiste uue grupeerimisega, eriti maksuhaldurilt kaalutusõiguse võtmisega aruannete või deklaratsioonidega hilinejate nimekirjast kustutamisel. Karmim võimalik karistus on üheselt ebaproportsionaalne, kui ei saa arvesse võtta rikkumise asjaolusid. Kaks korda järjest hilinemine võib tekkida hõlpsalt samal kuul 10-päevase vahega, kui näiteks raamatupidaja ootamatu haiguse tõttu

¹ http://ec.europa.eu/internal_market/social_business/index_en.htm

² <https://eelvoud.valitsus.ee/main/mount/docList/14a4dda1-97b6-454c-8499-2328726c4dc5>

³ http://evpa.eu.com/wp-content/uploads/2012/01/Social_enterprises_resilience.pdf

⁴ Vt valikut sotsiaalsetest ettevõtetest ja nende teenuseid <http://sev.ee/vorgustik-2/sev-liikmed/>

⁵ Vt erinevustest tabelit <http://sev.ee/esileht/se-eesi>

jäävad esitamata eelmise kuu TSD ja KMD, ent nt üle kuu korduvat hilinemist sama karmilt ei sanktsioneeritaks.

Palume senist sõnastust mitte muuta, sest praegune sõna "korduvalt" jätab maksuhaldurile võimaluse ka asjaolusid hinnata, ent sagedased rikkujad ikkagi nimekirjast kustutada. Praktikas on see toimunud ning uus kord võib haldusele ja ühingutele panna ennustamatu koormuse, kus ühingute kehva distsipliini teades tulebki kaalutluse puudumise tõttu hakata kogu aeg isikuid nimekirjast kustutama ning siis kohe nende uuesti nimekirja kandmise taotlusi menetlema hakata. Kui tegelikkuses aga kontrolli tegema ei hakataks, ei täidaks maksuhaldur seadust.

15) paragrahvi 11 lg 9

Ei saa nõustuda, et taotlemise tähtaegade nihutamine kuue nädala võrra oluliselt haldusmenetlust vähemalt taotleja jaoks kiirendaks, eriti koos § 11 lg 4 punkti 1¹ lisamisega. Kordame ettepanekut, et olukorras, kus maksuhaldur on nõus taotluse rahuldamisega või leiab n-ö formaalsed vastuolud, võiks taotlused ekspertarvamusega rahuldada ning algatada nimekirjast kustutamise menetluse. Asjatundjate komisjoni kaasamise mõte oli algusest peale just avalikes huvides ja heategevusliku tegutsemise sisustamine, ent praktikas on komisjoni laual tänaseks ka sellistele hoiatustele hinnangu andmine, mis põhinevad puhtalt formaalsetele nõuetele mittevastamises. Neis küsimustes on vaevalt maksuhalduril ekspertarvamusi tarvis, pigem on see kõigile osalistele toonud lisatööd. Haldusmenetluse nõudeid järgides oleksid isikute õigused ka komisjonita kenasti kaitstud.

Nimekirja kandmise taotlusi võiks menetleda jooksvalt, tehes otsused nt 30 päeva jooksul, ning kaasata eksperte vaid § 11 lg 2 punktide 2 ja 3 sisustamisse. Üle poole komisjoni liikmetest on meile teatanud ka nõusolekust saada tihemini kokku kui kaks korda aastas, samuti pidada koosolekuid elektrooniliselt. Näiteks saab taotleja ja maksuhalduri eriarvamuse puhul korraldada nädala jooksul komisjoni e-hääletuse koos seisukoha põhjendusega. Valdavalt ei ole vaidlused nii keerulised, et laua taga arutelu piisavat lisaväärtust looks.

29) paragrahvi 19 lg 6

Päris kindlasti ei saa nõustuda, et stipendiumikonkursist tuleb teada anda vaid ajalehes. Infokanalid on viimase 20 aasta jooksul teinud läbi päris suure arengu, mida eelnõuga justkui ei tunnustata, võrdsustades konkursiteated surmakuulutustega, mis pole ainsana veel võrgumeediasse jõudnud. Mõistes küll soovi vältida "peidetud konkursse", ei täidaks lehes kuulutamine kuidagi eesmärki, et võimalikult paljud isikud konkursist teada saaks. Lehti loetakse üha vähem, lisaks oleks reklaami ost märkimisväärne väljaminek.

Palume kehtivat regulatsiooni mitte muuta, sest stipendiaatide nimeline deklareerimine annab maksuhaldurile juba küllalt uusi võimalusi kahtluste korral järele uurida, kas stipendium anti välja lubatud isikutele ja ettenähtud viisil.

29) paragrahvi 19 lg 7

Eelnõust ja seletuskirjast ei selgu, kuidas tuleb eristada stipendiumit ja preemiat, kus esimene on justkui tulevikku suunatud toetus, teine tunnustus senitehtu eest. Praktikas esineb palju segavorme, kus stipendiaadi valiku puhul hinnatakse samal ajal nii senitehtut (õppeedukus, teatud panus valdkonna arengusse, maine), kui ka antakse toetus enese edasiseks arendamiseks samas vallas. Praegune ebamäärane sõnastus suurendab õigusselgusetust ning pole seletuskirjas ka põhjendatud, milliseid tunnustusi või preemiaid edaspidi ei või stipendiumina maksta. Tegu on ka uudse ideega, mida pole varasematel aruteludel käsitletud – debatt on keskendunud töötasude maksmisele stipendiumina.

Palume täiendada vastavalt seletuskirja põhjenduste ja metoodikaga, või loobuda eelnõus viitest tunnustamisele, kuniks on läbi arutatud selgem ja parem plaan. Kui eelnõu autoritele on teada konkreetsed olukorrad praktikas, kus tõesti tunnustamisega ei kaasne stipendiumile omaseid eesmärke, võiks proovida neid eraldi lahendada, mitte maksustada ühe vitsaga lüües mis tahes missioonipreemiad

või teadus- ja õppetööde konkursid. Eriti viimased on olemuslikult üheselt seotud õppe- või teadustegevuse ja enesearenguga, ent seletuskirjas jääb segaseks, mis tingimustel võib niisuguseid väga levinud konkursse käsitleda stipendiumina ja mil mitte.

Nõustuda saab põhimõtteliselt, et teose loomine või selle õiguste ostmine ei peaks olema tasustatud stipendiumiga, ent siin ei arvestata piisavalt loometegevuse eripäradega, kus enesearendamise käigus kipub teinekord teos valmima või toimub selle esitamine. Samuti kasutatakse praktikas stipendiume ka otsesemalt teose valmimise toetamiseks, millele on kaasa aidanud Kultuurkapital, kes annab maksuvabu stipendiume kõige eest, mis vabaühendustele on või saab olema keelatud. Samas pole probleemi kultuuriühingutele seni ka teadvustatud – avalik debatt on käinud vaid spordiklubide üle.

53) paragrahvi 49 täiendus lõikega 4¹

On hea, et vabatahtlike kulude katmine muutub selge(ma)lt maksuvabaks, ent õige pole siduda seda nimekirja kuulumisega. Vabatahtlike kaasamine on kõikidele vabaühendustele vajalik nähtus ning nende olemus ei muutu, kui seda teevad nimekirja kandmata organisatsioonid. Võrdluseks võib tuua küll nn vastuvõtukulude erandi nimekirja kuulujatele, ent ka see pole sisuliselt põhjendatud – põhikirjalise eesmärgi täitmiseks vajalikud kulud, nn ettevõtlusega seotud kulud, ei peaks olema kellelegi maksustatavad. Eksisteerib ühinguid (nt suurürituste korraldajad), kel pole põhjust või võimalik taotleda nimekirja kandmist, ent kes kaasavad siiski avalikes huvides vabatahtlikke.

Paneme ette sõnastada § 49 lg 4 nõnda, et kui ka esimeses lauses nimetatud kulud jäävad maksuvabaks üksnes nimekirja kantuile, siis lisatavas lõikes 4¹ nimetatud isikutega seotud kulusid ei maksustataks ühegi mittetulundusühingu ja sihtasutuse puhul põhikirjalise eesmärgi täitmisel.

Juhime tähelepanu maksuhalduri kodulehel⁶ toodud märkusele: “Vabatahtlikule, kellega on sõlmitud töövõtu- käsundus- või muu võlaõiguslik leping või kelle puhul on tõendatud muul viisil (näiteks suulised kokkulepped, isikute selgitused vm) rahalise/materiaalse tasu saamine või tegevuse pikaajalisus (6 kuud), antud hüved maksustatakse TuMS § 48 alusel erisoodustusena sarnaselt töötajale (alus TuMS § 48 lg 3). Muul juhul maksustatakse vabatahtlikule antud hüved TuMS § 49 alusel kingitusena, annetuseks ja vastuvõtukuludena.”

Ehk on tegu arusaamatusega või levinud valega ümbrikupalga maksjatelt, ent niisugust tõlgendusvõimalustki ei tohiks seadus anda. Vabatahtlikuga on igal juhul sõlmitud (käsundus)leping, kirjalik või mitte, ja väga tore, kui vabatahtlik on pikaajaline. Kulude kompenseerimist on vale nimetada “hüveks” ning seda ei või mingil tingimusel maksustada, kuna töötasu vabatahtlik ei saa. Maksuhaldur peab oma menetluse käigus suutma vahet teha, kas tegu on tõeliste vabatahtlikega või end selleks valetavate mustalt töötajatega, kes saavadki ehk töötasu toidus või sõidukulu hüvitistes, ent niisugune absoluutne reegel on absurdne.

63) paragrahvi 571 lg 3

INF9 näol ei ole tegu tavapärase maksuinfoga, vaid sisuliselt aastaaruande teabe teistsuguse liigitusega esitamisega. On üpriski koormav suurematele organisatsioonidele sisuliselt topelt-raamatupidamist teha, et üksnes selle vormi tarvis tulud-kulud kassapõhiseks ümber arvestada, kui kogu raamatupidamine on tekkepõhine ning RTJ12 seab veel oma tingimused näiteks sihtfinantseeringute kajastamisele.

Palume võimaldada INF9 täitmist tekkepõhiselt ning taaskord kaaluda, milline teave ühingult tööpoolest oluline on, et seda eraldi küsida. Samuti teha koostööd justiitsministeeriumiga, et vajadusel täiendada aastaaruande taksonoomiat, tehes seal nimekirja kuulujatele näiteks mõne uue lisa kohustuslikuks. See kõik võtab muidugi aega, aga oleme vastava ettepaneku teinud ka juba 2008. aastal. Stipendiumide saajad soovitame deklareerida aga INF9 asemel igakuiselt TSD vormil, mis laseb ka kontrolli operatiivsemalt teha ning rikkujaid kiiremini korrale kutsuda kui palju kuid või isegi mitu aastat pärast väljamakseid ning senise käitumise jätkumist.

⁶ <http://www.emta.ee/index.php?id=34703&highlight=vabatahtlike>

Eelnõu välised märkused

Kordame taas ettepanekut vaadata üle maksuvabade annetuste piirmäärad (tunnistada esmajoones kehtetuks § 27 lg 3), kuna maksusoodustuse esmane eesmärk peaks olema ikkagi annetuste ergutamine, ent 2012. aastast on küsitav, kas eraisikud saavadki annetustelt maksuvabastust. Samuti on meile kurdetud, et äriühingute maksuvabad limiidid on teatud olukordades takistuseks eraraha kaasamiseks näiteks kultuuri ja spordi edendamisse, kus enim annetusi või sponsorlust vajatakse. Tänavu Riigikogus heaks kiidetud kultuuripoliitika põhialustes aastani 2020 seisavad samuti põhimõtted, et riik loob soodsad võimalused eraraha kaasamiseks ning et seadusandlus ei kitsenda põhjendamatult erasektori võimalusi kultuuri toetamisel. Selle üle, kas praegused piirmäärad on põhjendatud või mitte, pole arutelu tegelikult aastaid peetud ega ühtki arvutust esitatud.

On ju lõppeks kogu maksusoodustuse laiem mõte mitte niivõrd maksuvabade kulutuste tegemine, vaid kaasata ühiskonna arengusse rohkem eraraha ja kulutades sel juhul vähem maksumaksja raha, mis soodustuse kaudu osaliselt teistpidi kogumata jääb.

Eelnõu on samm õiges suunas, ent põlistab edasi iganenud arusaama vabauhendustest kui ise elujõuetutest heategijatest, kelle positsioon ühiskonnas saabki olla vaid nõrkade organisatsioonidena väga odavate ja tõenäoliselt vähemõjusate lahenduste pakkumine. Tõhus ja tugev vabasektor on tugeva kodanikuühiskonna ja seeläbi nüüdisaegse demokraatliku ühiskonnakorralduse eeldusi, on öeldud põhiseaduse kommentaarides.⁷ Muuhulgas on kõnesolev maksusoodustus nii meil kui mujal just niisuguse ühiskonna edendamiseks ja põhiõiguste ja -vabaduste suuremaks võimaldamiseks, ent plaanitavad muudatused töötavad pigem vastu tugevamatele vabauhendustele, paremate teenuste pakumisele, mitmekesisusele, sotsiaalsele innovatsioonile ning ärisektori vastutustunde suurendamisele ja ühiskonnaasjadesse kaasamisele.

Märgime veel, et eelnõu on läbivalt kantud hirmust, et lödvemate reeglite korral hakkab toimuma hulganisti kuritarvitusi. Oleme seisukohal, et viimastega tuleb tegeleda järelevalve korras, mitte segaste sätetega seaduses. Kui töötasu maksmisele stipendiumina õnnestub tulevast aastast tõesti piir panna, peaks maksuauk piisavalt vähenema ja ausate elu võiks ju veidi lihtsam olla.

Eeltoodu sisaldab mõtteid, mille on EMSLile esitanud või aruteludes osalenud järgmised organisatsioonid: Miikaeli Ühendus, Püha Johannese Kool, Eesti Ajakirjanike Liit, Kirikute Nõukogu, Eesti Maksumaksjate Liit, SEB Heategevusfond, Kodanikukoolitus, SA Eesti-Hollandi Heategevusfond, Toidupank, Nõmme Erahariiduse SA, MTÜ Tallinna Jahtklubi ja Purjetamiskool, Keskkonnaõiguse Keskus, MTÜ Ökomeedia, JCI Estonia, Eesti Olümpiakomitee, VAT Teater, Eesti Rahvatantsu ja Rahvamuusika Selts, Vabaharidusliit, Eesti Noorteühenduste Liit, Sotsiaalsete Ettevõtete Võrgustik, samuti MTA asjatundjate komisjoni kuus liiget.

/allkirjastatud digitaalselt/

Maris Jõgeva
EMSLi juhataja

Alari Rammo, alari@ngo.ee

⁷ <http://www.pohiseadus.ee/ptk-2/pg-48/>